1835. No. 66.

LEEUWARDER COURANT.

DINGSDAG den 18 AUGUSTUS.

De Gedeputeerde Staten van Vriesland, overeenkomstig art. 8 van het plan van Negotiatie van eene somma van *f* 200.000, ter bestrijding van een gedeelte der kosten voor den aanleg van den Straatweg van Leeuwarden naar de Overijsselsche Grenzen, gearresteerd bij Koninklijk Besluit van den 30 September 1827, no. 103; — willende bepalen het tijdstip waarop de *zevende* uitloting ter aflossing van eene somma van *dertig duizend Gulden*, betaalbaar op primo Januarij 1836, zal plaats hebben.

Hebben goedgevonden en verstaan:

De bedoelde zevende uitloting te bepalen op Donderdag den 10 September 1835, des voormiddags *elf ure*, in eene opene zitting van het Collegie van Gedeputeerde Staten van Vriesland, op het Gouvernementshuis te Leeuwarden.

En zal deze Resolutie in de algemeene Nederlandsche, de Haarlemmer, en Leeuwarder Couranten worden geplaatst, om daaraan de vereischte bekendheid te geven.

Leeuwarden, den 13 Augustus 1835.

De Gedeputeerde Staten voornoemd,
VAN ZUIJLEN VAN NIJEVELT.
Ter ordonnantie van dezelven,
L. IJPEIJ.

De Gedeputeerde Staten van Vriesland, willende bepalen het tijdstip voor het doen eener achtste Uitloting ter aflossing van een kapitaal van een en dertig duizend gulden, betaalbaar op primo Februarij 1836, uit de Negotiatie van *f* 450.000, tot bestrijding van een gedeelte der kosten van de noodige werken tot herstelling en verbetering der beschadigde Zeeweringen in de provincie Vriesland, door den stormvloed van 1825, zoo als zulks is voorgeschreven bij art. 8 van het plan van gezegde Negotiatie gearresteerd bij zijner Majesteits Besluit van den 19 October 1826 no. 114.

Hebben goedgevonden en verstaan:

Bij deze te bepalen, dat de bedoelde achtste Uitloting zal plaats hebben, op Donderdag den 8 October 1835, des voormiddags ten elf ure, in eene opene Vergadering van het Collegie van Gedeputeerde Staten van Vriesland, op het Gouvernementshuis te Leeuwarden.

En zal deze Resolutie in de algemeene Nederlandsche, de Haarlemmer en Leeuwarder Couranten worden geplaatst, om daar aan de vereischte bekendheid te geven.

Leeuwarden, den 13 Augustus 1835.

De Gedeputeerde Staten van Vriesland,
VAN ZUIJLEN VAN NIJEVELT.
Ter ordonnantie van dezelven,
L. IJPEIJ.

S P A N J E.

MADRID, *den 31 Julij.* De voordragt van den Spaanschen minister *Garcia Herreros*, wegens de vernietiging van 900 kloosters, en het daarmede overeenkomstig besluit van de Koningin-Regentes van Spanje, zijn van den volgenden inhoud:

VOORDRAGT AAN HARE MAJESTEIT.

„ Mevrouw. De noodzakelijkheid eener voorzigtige en heilzame hervorming der wereldlijke en klooster-geestelijkheid is sedert lang door de als Cortes vergaderde vertegenwoordigers des Koningrijks erkend, die niet opgehouden hebben van met aandrang te vragen, dat men aan de afdwalingen van eenen onbescheiden ijver en van eene kwalijk begrepene godsvrucht, waardoor aan den Staat zoo veel nadeel en zoo vele rampen zijn toegebragt, paal en perk mogt stellen. De thans ontbonden raad van Kastilie heeft insgelijks zeer dikwijls zijne stem tot den troon verheven, om de afschaffing der misbruiken te verzoeken, die uit het te groot aantal kloosterlingen en kloosters en uit de verslapping der geestelijke tucht zijn voortgevloeid. De doorluchtige voorgangers Uwer Majesteit hebben zich met dit belangrijk onderwerp bezig gehouden, het zij door het benoemen van commissien, die ontwerpen van hervorming moesten gereed maken, het zij door het sluiten van concordaten met den Heiligen Stoel. Maar vermits die maatregelen niet uitgevoerd zijn, heeft Uwe Majesteit, in haren ijver om aan de Spanjaarden alle de voordeelen te verschaffen, die zij van de regering uwer doorluchtige dochter, de Koningin *Isabella II*, verwachten, bij een besluit van den 22 April des vorigen jaars, eene commissie gevestigd, uit wereldlijke en klooster-geestelijken zamengesteld en belast, om aan Uwe Majesteit de door hen nuttig geachte verbeteringen voor te stellen.

„ Na een jaar van gestadigen arbeid en naauwgezette nasporingen, biedt de commissie aan Uwe Majesteit de vrucht van hare overdenkingen aan. Daarbij zijn de grondslagen vastgesteld der algemeene hervormingen, die zoo wel ten aanzien der wereldlijke, als der klooster geestelijkheid tot stand te brengen zijn. Die grondbeginselen zullen, terwijl de commissie de noodige verordeningen omtrent derzelver toepassing zamenstelt, door de regering zorgvuldig onderzocht worden, en de stof opleveren voor onderscheidene wetten, die aan de beoordeeling der kamers zullen worden onderworpen, nadat het Hoofd der Kerk of de bestuurders der Bisdommen, over de punten, die hunne tusschenkomst mogten vereischen, geraadpleegd zullen zijn. Doch ik acht het mijnen pligt, om nu reeds de aandacht Uwer Majesteit te vestigen op het vaststellen der grondslagen, volgens welke de abdijen en mannenkloosters moeten worden opgeheven, welke door minder dan twaalf kloosterlingen worden bewoond, niettegenstaande dat aantal, volgens onderscheidene kanonieke wetten, noodig is, om eene geestelijke vereeniging te vormen. Uwe Majesteit, als beschermster der kerk en der kanonieke wetten, heeft niet slechts het regt, om over de nakoming der laatsten te waken, maar op Haar rust zelfs de verpligting om dit te doen. En daar uit de inlichtingen, die de commissie verkregen heeft, blijkt, dat er vele abdijen en mannenkloosters zijn, alwaar de kloostertucht, door het gemis van een genoegzaam aantal kloosterlingen, niet kan worden in acht genomen, zoo moet ik aan Uwe Majesteit voorstellen, om alle zoodanige abdijen en kloosters, alsmede degenen, welke zich later in ditzelfde geval mogten bevinden, op te heffen. Het is hierom, dat ik het besluit aan Uwer Majesteits goedkeuring onderwerp.

„ Het onmiddellijke gevolg daarvan zal zijn, eensdeels de opheffing van 900 geestelijke gestichten, zijnde de helft dergenen, welke, volgens de uitgewerkte opgave der commissie, thans bestaan, anderdeels het bezigen hunner eigendommen, tot uitdelging der staatsschuld. Volgens diezelfde opgave zouden thans dadelijk worden opgeheven: 40 abdijen van onderscheidene orden; 138 kloosters van Dominikaner-monniken, 181 van Franciscaner-monniken, 77 van Barrevoeters, 7 van broeders van het Heilige land, 29 van Capucijner-monniken; 83 van geschoeide Augustijner-monniken; 17 van Récolletten, 17 van geschoeide Carmeliten, 48 van barrevoeter-Carmeliten, 36 van geschoeide Barmhartige broeders, 27 van barrevoeter Barmhartige broeders, 50 van Johanniter-monniken, 11 van Praemonstratenser-monniken, 6 van geordende Minderbroeders, 4 van Ziekentroosters, (*Agonizantes*), 3 van dienaren van Maria, 62 van gewone Minderbroeders, 37 van geschoeide Trinitarissen en 7 van barrevoeter-Trinitarissen. De abdijen en kloosters, die na de indiening der opgaven bij de commissie, het wettige aantal geestelijken verloren hebben, alsmede degenen, die, wel twaalf monniken die de gelofte hebben afgelegd, doch niet ten minste twee derden van dat aantal aan koorgeestelijken bezitten, zullen insgelijk worden vernietigd."

„ San-Ildefonso, den 25 Junij 1835.

(*geteekend.*) MANUEL GARCIA HERREROS."

D U I T S C H L A N D.

FRANKFORT, *den 12 Augustus.* De Russische adjudant-generaal Prins *Radziwill*, is eergisteren uit 's Hage hier doorgereisd en begeeft zich, zoo men verneemt, regtstreeks naar Kalisch. Sommige dagbladen hadden het gerucht verspreid, dat Prins *Radziwill* door den Keizer van Rusland uit Petersburg naar 's Hage was gezonden om Koning *Willem* en den Prins *van Oranje* ten bezoeke naar Kalisch en Töplits uit te noodigen. Die bladen voegen er bij, dat het nog onzeker is of de Prins *van Oranje* aan dit verzoek zal voldoen, doch Koning *Willem* zoude in den loop der maand Augustus op reis gaan. Voorzeker zal Koning *Willem* uit 's Hage afreizen, en wel op den 18 dezer naar het Loo, om daar nog eenige weken te blijven. Overigens wil men de zending van Prins *Radziwill* in verband doen staan met de Hollandsch-Belgische twistzaak. De Hollandsche nieuwsbladen bewaren dienaangaande het stilzwijgen, en ook wij zullen niets verder hieromtrent aanmerken, maar de Hollandsche Couranten zeggen, dat, ter hervatting van de onderhandelingen in de Hollandsch-Belgische aangelegenheid, graaf *Orloff* te 's Hage wordt verwacht. Wij gelooven nogtans goed onderrigt te zijn met te beweren, dat van het wederopvatten dezer voorzeker nog altijd moeijelijke onderhandelingen *voor alsnog* geene kwestie is, maar wel van eene inleiding tot dat einde. Sir *Robert Adair* is van Londen naar Berlijn vertrokken en heeft te Brussel bij Vorst *Leopold* audientie gehad. De Pruissische ambassadeur aan het Belgische hof, graaf *van Arnim*, is naar zijnen post afgereisd. Graaf *Orloff* verwacht men te 's Hage, en te Kalisch en Töplits wil men zich ernstig met de Nederlandsche aangelegenheid bezig houden. Om echter de zekerheid te verkrijgen, dat de onderhandelingen werkelijk zullen worden hervat, moet eerst een Britsche gezant te 's Hage zijn aangekomen. Ook hier is men zeer begeerig te weten hoe en op welke wijze het definitieve traktaat tusschen Holland en Belgie zal worden tot stand gebragt, want het is bekend, dat het Duitsche Verbond (hetwelk zich tot dus verre niet bepaaldelijk heeft verklaard, en op welks beslissing de denkwijze der Noordsche Mogendheden te dezer zake eenen veel beteekenenden invloed zal uitoefenen) ook een woord daarbij te zeggen heeft. Alle stemmen verheffen zich in Duitschland daartegen dat aan Belgie (voor hetwelk men in weerwil van alle spoorwegsontwerpen in Duitschland niet de minste politieke meewarigheid laat blijken) ook zelfs geen voetbreed gronds worde afgestaan, ook gelooft men dat het Duitsche Verbond deze algemeene stem ingang zal verleenen; wel begrijpt men ook hier, dat Holland bij de Luxemburgsche kwestie eigenlijk geen regtstreeksch belang heeft, doch men gevoelt de noodzakelijkheid om den Koning als Groothertogdom van Luxemburg, zijne regten van medelid des Duitschen Verbonds, te verzekeren. Had het Duitsche Verbond, toen Belgie Luxemburg overweldigde, met kracht gehandeld en het Luxemburgsche bezet, alsdan had de Hollandsch-Belgische zaak eene geheel verschillende wending genomen; daarenboven is het de pligt des Duitschen Verbonds om deszelfs geallieerde tegen verkorting zijner onvervreemdbare regten te beschermen. Uit eene goede bron meent men te kunnen verzekeren, dat de drie verbonden Monarchen van het Oosten bij hunne zamenkomst te Töplits volstrekt geene vijandige voorstellen tegen Frankrijk en Engeland zullen opperen, maar in een zekeren zin de twee groote Zee-Mogendheden zullen dwingen zich, onder de bestaande omstandigheden, met hunne conservatieve staatkunde nauwer te vereenigen. Ook gelooft men te kunnen beweren, dat uit Parijs en Londen verblijdende narigten dienaangaande zijn ontvangen. Zoo veel staat vast, dat het niet lang zal duren of al de vijf groote Mogendheden van Europa zullen in vriendschappelijke staatkundige betrekkingen verkeeren, en zal, met name de Spaansche kwestie, op eene voor allen voldoende wijze worden beslecht. De anarchie in Spanje komt de politiek der Oostelijke Mogendheden hierbij te stade.

Volgens berekening van den sterrekundigen *Gruithuisen*, te Munchen, heeft de aarde alreeds 1,440 201 jaren bestaan, en zal zij nog 1,050,000 jaren in wezen blijven, na verloop van welken tijd zij op de zon zal terugvallen en door vuur vergaan.

De *Augsburgsche Zeitung* deelt een bijzonder berigt uit Konstantinopel van den 15 Julij mede, hoofdzakelijk inhoudende, dat de Turksche gezant bij het Fransche hof, *Mustapha Reschid-Bey*, die zich met verlof aldaar bevond, eerstdaags naar Parijs zoude terug keeren, en wel bepaaldelijk met het doel om met het Fransch bestuur eene gewigtige onderhandeling te openen. Men meende dat de Porte met nadruk op eene schadeloosstelling voor het verlies van het rijk van Algiers zoude aandringen, en tevens wilde trachten een verbond van handel en vriendschap te sluiten, waardoor het Fransch gouvernement bij het behoud van het Turksche rijk, en deszelfs voortgang op den weg der beschaving, een meer onmiddellijk belang zoude verkrijgen. Volgens hetzelfde berigt zoude de Sultan voornemens zijn, binnen kort eene tweede expeditie naar de Barbarijsche kust te zenden, die in last zoude hebben, den tegenwoordigen Bey van Tunis uit zijnen post te ontzetten en naar Konstantinopel over te brengen. Men wil dat de Porte over het geheel gezind is, haar gezag op de Afrikaansche kust met nadruk te handhaven. Het eskader naar Albanie zoude eerstdaags onder zeil gaan, en zoo men meende voldoende zijn, om den opstand aldaar, die geen staatkundig karakter had, te dempen.

Men had te Konstantinopel eindelijk vreemd opgezien van de klagten der Fransche ministeriële dagbladen, over de weigering van doorvaart van den Bosphorus, en hield dit voor ee louter verdichtsel.

E N G E L A N D.

LONDEN, *den 11 Augustus.* Gisteren is in de Kamer der Gemeenten door den heer *Hume* eene motie gedaan tot benoeming van een committé van onderzoek, naar de uitgestrektheid der zoogenaamde Oranjeloges in Groot-Brittannie en deszelfs kolonien. Deze loges hebben, gelijk men weet tot strekking de inrigting van staat en kerk, gelijk zij onder Koning *Willem III* ingevoerd geworden was te handhaven. Het schijnt onze bewegingspartij bijzonder te hinderen, dat deze vereeniging, wier hoofdzetel Ierland plagt te zijn, thans ook in Groot-Brittannie veld wint. De *Courier* begroot de magt, welke de verbindtenis onder de wapenen zou kunnen brengen op meer dan 200,000 man, en verwijt den tegenwoordigen grootmeester den hertog van Cumberland, 's Konings broeder, dat met zijn toedoen of medeweten, ook onderofficieren en soldaten der armee in het getal der ordensbroeders opgenomen zijn. De debatten zijn tot heden avond geadjourneerd.

Met betrekking tot het besluit, bij de lords omtrent de corporatie-bill te nemen, is heden eene zamenkomst op Applyhouse gehouden, maar men weet de uitkomst nog niet. De *Courier* denkt dat de bill zoo al niet verworpen, dan ten minste, zegt hij, zoo zeer verminkt zal worden, dat zij de aanneming der natie onwaardig zal zijn.

Sterk verklaart zich de *Courier* bij voortduring tegen de in Frankrijk voorgestelde conceptwetten. Hij kan begrijpen, dat Frankrijk zelf, hetgeen smacht naar rust, zich tot het aannemen dier wetten zou kunnen laten overhalen; maar, vervolgt hij, de bedaarde en verlichte hertog *de Broglie*, de wijsgerige *Guizot*, de hartstogtelijke maar schrandere *Thiers* behooren verder te zien, dan het volk, en de razernij van het oogenblik niet tot eene bijzondere wet te maken.

In de *African Sketches* van den Engelschen reiziger *Thomas Pringle* treft men de volgende beschrijving aan, van eenen zwerm sprinkhanen in Zuidelijk Afrika:

„ Toen wij de vlakte van Glen-Lijnden bereikten, kwamen wij midden door eenen vliegenden zwerm sprinkhanen; dezelve had, terwijl wij naderden, voor ons het aanzigt eener groote sneeuwwolk, die aan de helling van eenen berg blijft hangen en waaruit de sneeuw bij groote vlokken afvalt. In het midden van den zwerm gekomen, was alles rondom en boven ons door eene dikke wolk verduisterd; het ruischende geluid der vleugels van deze millioenen insekten was zoo zwaar, als dat van een door water gedreven molenrad. Een vroegere reiziger, *Lichtenstein*, heeft bij zijne beschrijving dezelfde gelijkenis gebezigd. De grond, over welken zij heenvlogen, was overdekt met dezulken die gewond waren, doordien zij onder het vliegen hunne vlerken hadden beschadigd met te digt op elkander te dringen. Deze gevallenen maakten echter slechts een onbeduidend gedeelte uit van de ontzettend groote massa, die zich in de lucht voortspoedde. De wolk, door welke wij alzoo heentrokken, was, naar mijne berekening, eene halve Engelsche mijl breed en twee of drie lang, en evenwel heeft men er nog grootere aangetroffen.

In een dagblad van New-York leest men als volgt: De kapitein van het schonerschip *Palyphemus* verhaalt op den 15 Junij, op het meer Ontario, eene groote zeeslang te hebben gezien. Naardien zij het schip naderde en onder het achterdeel deszelven doorzwom, had hij gelegenheid het dier naauwkeurig te beschouwen. Hij schatte hare lengte op 170 voet; zij was donkerblaauw van kleur met bruine vlekken, en had aan het midden des ligchaams nagenoeg de dikte van een meelvat, van welk punt af de diameter naar den kop en staart merkelijk minder was; de kop was uitermate klein; het dier bleef vijftig minuten zigtbaar en zwom de Laurens-rivier af. Deze verklaring van den kapitein wordt door de equipagie en passagiers bevestigd.

Met de laatste berigten uit New-York, van den 12 Julij, heeft men tijdingen uit Vera Cruz tot den 12 Junij ontvangen, volgens welke in Mexico reeds gebeurd is hetgeen men er sinds eenigen tijd scheen te gemoet te zijn: De regeringvorm is er geheel veranderd, en van de republiek van geconfedereerde staten is een centraal geconsolideerd gouvernement gevormd, waarvan *Santa Anna* erkend is als het hoofd of de opperste der natie. De omwenteling is begonnen te Toluca, de hoofdstad van den staat die den naam van Mexico voert, en van daar het plan gezonden aan het algemeen gouvernement en verspreid over alle de staten. Het is dadelijk aangenomen in elk gedeelte van den staat van Mexico, en in de meeste andere staten, zelfs in die welke te voren het plan van *Texco*, met name de staat Zacatecas, aangenomen hadden. Het plan van Toluca schijnt van *Sante Anna* zelven uitgegaan, en deszelfs aanneming in de verschillende staten der Mexicaansche republiek voorbereid geweest te zijn, zoodat er geen twijfel schijnt of het zal algemeen ondersteuning vinden en vastigheid erlangen. *Sante Anna* wordt in dat plan erkend als president en opperhoofd der natie en als protector van hare vrijelijk vastgestelde wetten. De tegenwoordige autoriteiten, die zich niet zullen verzetten tegen het plan van Toluca, zullen in functie blijven tot dat

het congres een gouvernement zal gevormd hebben naar de genoemde beginselen, en dit moet zoo spoedig mogelijk plaats hebben.

FRANKRIJK.

PARIJS, *den* 11 *Augustus.* De vrienden van den minister *Thiers* verzekeren, dat de aanleggers van den aanslag geene anderen zijn dan legitimisten; — dat *Fieschi*, door de politie belast, om de gangen der hertogin *van Berry* in Italie na te gaan, zich aldaar aan hare partij heeft verkocht; — dat het bewind genoegzame bewijzen voor deze stelling heeft ingewonnen, doch er niet voor uit wil komen, voor dat de voorgestelde wetten, die eigenlijk tegen de republikeinen zijn gerigt, zijn aangenomen.

De genoemde wetten zijn steeds het onderwerp van onderscheidene en bittere aanmerkingen; zij zijn zoo wel tegen de drukpers als tegen de gezworenen gerigt. De tegenstand wordt zoo algemeen, dat men begint te gelooven, dat de gedeputeerden sommige bepalingen zullen verzachten, en dat de partij van den heer *Molé* ce voorstellen, zoo als die daar liggen, in de Kamer der Pairs zal bestrijden.

De berigten, nopens de onlusten in Katalonie, zijn bevestigd. Het ontbreekt niet aan lieden, die vrees voeden, dat Spanje gevaar loopt van in landschappen te worden verdeeld, die elk afzonderlijk in hun bestuur zullen voorzien, en dat het kabinet van Madrid veel kracht zal behoeven, en tevens veel toegeeflijkheid zal moeten betoonen, om de uitbreiding van de revolutionaire koorts te verhinderen. Het zeggen is reeds, dat *Llauder* op Fransch grondgebied is gevlugt. — Het gebeurde in Katalonie heeft intusschen eene goede zijde, te weten, dat hetzelve de bedenkingen der Noordsche Mogendheden tegen eene zijdelingsche, en welligt tegen eene onmiddellijke tusschenkomst van Frankrijk zal matigen.

Van de zijde der Russische ambassade wordt verbreid, dat de Keizer van Oostenrijk zich denkelijk naar Kalisch zal begeven.

De minister van koophandel heeft tabellen doen bekend maken nopens de prijzen der openbare fondsen, van 1799 tot 1834. Voor begunstigden is daarbij gevoegd een betoog ten aanzien van de oorzaken der prijsveranderingen. Uit dit betoog moet onder andere blijken, dat het opbreken van de conferentie van Londen een gevolg is geweest van het congres van Munchengrätz, en dat dit congres ook het erkennen van donna *Maria* door Frankrijk en Engeland, en andere dergelijke maatregelen heeft verhaast.

Men verheugt zich, dat de ongeregeldheden van Berlijn den 4den aldaar geenen invloed ter beurze hebben gehad.

Men begint alhier vrij sterk aan het denkbeeld van eene op hand zijnde verandering van ministerie in Engeland te hechten.

„ Ofschoon er, zegt onze bijzondere correspondentie, heden geene estafette uit Londen is, zoo deelt men ons op het oogenblik eenen brief mede, onder dagteekening van Zaturdag ll., door eenen Spaanschen diplomaat ten' opzigte van den toestand van het Engelsche ministerie geschreven. Het schijnt dat de Koning zich, het koste wat het wille, andermaal wil ontdoen van de Whigs, die hij beschuldigt, het parlement tot revolutionnaire maatregelen op te ruijen. Hij zou lord *Wellington* en sir *Robert Peel* bij zich op het kasteel van Windsor ontboden hebben, om te trachten hen te overreden, hunne beginselen zoodanig te wijzigen dat zulks de gemoederen tot hunne terugkomst aan het roer van staat konde voorbereiden. Het zou ten gevolge dezer conferentie geweest zijn, dat lord *Wellington*, zich onder enkele amendementen voor de corporatie-bill verklaard zou hebben. Men gelooft niet dat de administratie *Melbourne* het tot op het einde van Augustus zal houden en spreekt van een gemengd ministerie, waarin ook eenige behoudend gezinde Whigs, zoo als lord *Stanley* en lord *Graham*, opgenomen zouden worden. Deze zelfde brief spreekt ookjnog van veelvuldige conferentien tusschen lord *Wellington* en den Franschen ambassadeur, die des te meer de opmerking trokken, omdat er zich tusschen den hertog en den heer *Sebastiani* eene soort van vriendschap scheen gevormd te hebben. Te Londen hield men het er voor, dat het Fransche ministerie het weder aankomen der Torijs wenschte.

Met betrekking tot de Spaansche aangelegenheden vergenoegt zich de *Moniteur* met het mededeelen van het volgende uit Katalonie:

„ Het stadsbestuur van Barcelona heeft zich in staat gesteld, alle verdere wanorden te voorkomen. In den morgen van den 6den hebben er eenige arrestatien en eenige strafvoltrekkingen plaats gehad.

„ Het stadsbestuur heeft zich commissarissen uit de bevolking toegevoegd, met welke het een adres naar Madrid opmaakt "

De *Gazette de France* meent te weten dat de berigten uit Barcelona het gouvernement te Madrid, zoo zeer hebben verschrikt dat er oogenblikkelijk eene ordonnantie tot oproeping van de Cortes, tegen den eersten September, uitgevaardigd zou zijn geworden.

Laatstgemeld blad zegt wijders: De berigten uit het hoofdkwartier van don *Carlos* zijn van den 2den en gedagteekend uit Estella. Daar *Cordova* het gevecht steeds blijft weigeren heeft er sedert den 16 der vorige maand geen plaats gehad. Men gaat op nieuw het beleg voor Puenta de la Reijna slaan, maar het ware doel is *Cordova* uit zijne verschansingen van Logrono uit te lokken.

Nogmaals hetzelfde blad maakt de opmerking dat het besluit van Koningin *Christina* tot afschaffing der Abdijen en kloosters in Spanje, bijna letterlijk gevolgd is naar het besluit van *Hendrik* VIII van Engeland, in 1536 ten zelfden einde genomen en waarop de hervorming zoo spoedig gevolgd is.

De *Quotidienne* blijft ook niet achterwege met hare opmerkingen omtrent Spanje, en zegt:

„ De Republikeinsche partij, opmerkzaam gemaakt door het gene zij in Frankrijk ziet gebeuren, gaat zich sterker dan ooit verheffen tegen het gouvernement van *Christina*, die eene der spruiten is van dit koningschap van het juiste midden, hetwelk naar het despotismus tracht. Van den anderen kant gaan de talrijke voorstanders van don *Carlos*, zijne beginselen, meer dan ooit, als den eenigen waarborg voor de Spaansche onafhankelijkheid, drijven. Het is voor de Doctrinairen derhalve nimmer meer noodzakelijk geweest, Spanje binnen te trekken, en nimmer is het hun meer onmogelijk geweest, zulks te doen."

De *Election* verzekert, dat de jonge Spaansche Koningin *Isabella* II, ziek is, en dat, welke voorzorgen men ook genomen mag hebben, om zulks geheim te houden, de zaak ruchtbaar begint te worden en ernstige vrees verwekt.

BELGIE.

BRUSSEL, *den* 11 *Augustus.* De kamer van afgevaardigden heeft in hare zitting van Zaturdag den 8 dezer, eenegzaam met eenparige stemmen, doch eenigzins gewijzigd, het ontwerp van wet aangenomen, waarbij de heffing der *tien* additionele centimes, die in der tijd als eene oorlogsbelasting werd uitgeschreven, wordt afgeschaft. Men heeft onmiddellijk deze voordragt aan den senaat doen toekomen en dezelve is ook daar, zonder eenige discussie, onmiddellijk in omvraag gebragt en aangenomen.

NEDERLANDEN.

'sGRAVENHAGE, *den* 14 *Augustus.* Dezer dagen zijn de Ontvangers der Direkte Belastingen, enz., van de zijde van het Gewestelijk Bestuur aangeschreven, om van alle veranderingen in de gesteldheid der aan de Grondlasten onderhevige eigendommen, van overgang van perceelen, anders dan bij overlijden, welke niet in de kadastrale stukken mogten zijn opgenomen, of misslagen in de namen, beroepen of woonplaatsen der belastingschuldigen, als anderzins, op de cohieren voorkomende, voor zoo verre die ter kennis van hen ontvangers komen, regelmatig aanteekening te houden, en daarvan telken jare voor den 1 Augustus mededeeling te doen aan den bewaarder van het kadaster over hunne gemeente of gemeenten, ten einde hij daarvan het noodig gebruik kunne maken, met verderen last, om, wat het loopend jaar aangaat, zoodanige mededeeling alsnog in deze maand te verzenden.

LEEUWARDEN, *den* 17 *Augustus.* Den 5den der vorige maand heeft het Z. M. behaagd: 1. een algemeen reglement voor de loodsdienst vast te stellen, alsmede ten 2. een reglement omtrent de onderstands-fondsen, voor de loodsen, derzelver weduwen of wezen; 3. een bijzonder reglement voor het loodswezen van de zeegaten van Texel; 4. een bijzonder reglement voor dat van de Goedereede en Maas. Alle deze reglementen zullen met den eersten October dezes jaars van kracht zijn en in werking gebragt worden. Voorloopig zullen de bijzondere reglementen voor de overige loodswezens van dit Rijk blijven bestaan, zoodanig als die vroeger zijn vastgesteld, en zullen derhalve het thans goedgekeurde algemeen reglement, even als dat omtrent de onderstands-fondsen, daarop voor alsnog niet van toepassing zijn. Met den eersten October aanstaande zullen voorts zijn ingetrokken en buiten werking gesteld alle nog bestaande reglementen en verordeningen op de zee-loodsdienst van dit Rijk, in het bijzonder het Fransch keizerlijk decreet van 12 December 1806 (bij decreten van 22 Junij en 8 Nov. 1810 hier te lande van toepassing verklaard is.)

Het algemeen reglement voor de loodsdienst bevat acht hoofddeelen, als: 1. opperbestuur en toezigt over de loodsdienst; 2. vereischten om tot loods te worden aangesteld, hun examen, eed, enz.; 3. verpligtingen der loodsen en strafbepalingen op het verzuim derzelve; 4. verpligtingen der Schippers of gezagvoerders van koopvaardijschepen, met betrekking tot de loodsdienst; 5 betaling der loods- leg- en andere gelden; 6. bijzondere loods-reglementen en loodskassen; 7. bijzondere bepalingen; en ten 8. over de bevoegde regters en het beslissen van geschillen omtrent de betalingen van loods- en andere gelden, het opleggen van straffen en in zaken, correctioneel of crimineel. Het eerste hoofddeel luidt als volgt: art. 1. Het departement van marine is belast met het oppertoezigt en bestuur over de zee- en binnen loods-diensten in de buiten havens.

De stedelijke regeringen zijn belast met het bestuur derzelve in die binnenhavens, alwaar het dienstig geacht wordt loodsen te hebben; het toezigt in het algemeen over de uitoefening van de binnen-loodsdienst in de binnenhavens verblijft nogtans aan het departement van marine en wordt door hetzelve in het bijzondere de noodige zorg gedragen voor eene goede overeenstemming tusschen de binnen- en buiten-loodsdiensten waar die met elkander in aanraking kunnen komen; en verder *a* dat de loods-reglementen voor de onderscheidene binnenhavens, in welke het bestuur der binnen-loodswezens aan de regeringen der steden of gemeenten verblijft, op eene zooveel mogelijk gelijken voet geregeld en nagekomen worden; *b* dat de dienstijd-oefening der binnenloodsen op hunne loodswezens buiten het gebied der respectieve steden en gemeenten behoorlijk, en volgens de bestaande bepalingen, plaats hebben.

Art. 2. In bijzondere reglementen wordt de inrigting der loodswezens in de onderscheidene buitenhavens het getal loodsvaartuigen, en dat der loodsen bepaald.

Art 3. Het dadelijk opzigt en bestuur over de loodsdienst wordt gevoerd, in de buitenhavens, door de onder-inspecteurs, commissarissen en onder-commissarissen der loodsen, onder het speciaal toezigt van den inspecteur-generaal over het loodswezen, in de binnenhavens door en van wege het stedelijk bestuur, en zulks naar de bepalingen, vervat zoo in dit algemeen reglement, als in de bijzondere reglementen voor iedere haven of plaats gearresteerd, of nog te arresteren.

Het bijzonder reglement voor het loodswezen voor de zeegaten van Texel, houdt 7 hoofddeelen in, als: 1. regeling van het loodswezen; 2. materieel van het loodswezen; 3. personeel van het loodswezen; 4. regeling van de dienst of wijze van dienstuitoefening; 5. bepaling der loodsgelden en daarvan te maken gebruik; 6. regeling van de hulpsloependienst, en 7. bepalingen ten opzigte van het onderstands-fonds. Dit loodswezen zal zich uitstrekken tot de zeegaten van Texel, de vaart op de reede van Texel en van daar over de Zuiderzee naar alle havens en plaatsen aan dezelve gelegen. De standplaatsen der loodsen, welke tot dit loodswezen behooren, zullen zijn: 1. te Willemsoord, hoofdplaats; 2. aan den Hoorn, en 3. aan het Oude Schild, op het eiland Texel; 4. te Petten, en 5. te Egmond aan Zee.

Het bijzonder reglement voor het loodswezen van de zeegaten van Terschelling en het Vlie, bevat zes hoofddeelen, als: 1. regeling van het loodswezen; 2. materieel van hetzelve; 3. deszelfs personeel; 4. regeling van de dienst of wijze van dienstuitoefening; 5. bepaling der loodsgelden en daarvan te maken gebruik, en 6. bepalingen ten opzigte van het onderstands-fonds. Dit loodswezen zal zich uitstrekken tot de zeegaten van Terschelling en het Vlie, en van daar, langs de Jeddilng en Vliestroom, naar alle havens en plaatsen, gelegen aan de Zuiderzee. De standplaatsen der loodsen, welke tot dit loodswezen behooren, zullen zijn: 1. op Terschelling, hoofdplaats, en 2. op Vlieland.

Eindelijk het bijzonder reglement voor het loodswezen van de Goederede en de Maas, hetwelk zich zal uitstrekken tot de vaarwateren, welke leiden van Helvoetsluis Brielle en Maassluis, naar zee, en naar gemelde plaatsen uit zee, houdt insgelijks zes hoofddeelen uit, als: 1. regeling van het loodswezen; 2. deszelfs materieel; 3. personeel van hetzelve; 4. regeling van de dienst of wijze van dienstuitoefening; 5. bepalingen der loodsgelden en daarvan te maken gebruik; en 6. bepalingen ten opzigte van het onderstands-fonds. De standplaatsen der loodsen, welke tot dit loodswezen behooren, zullen zijn, als: 1. te Helvoetsluis (hoofdplaats); 2. te Brielle; en 3. te Maassluis.

Voor de drie bovenvermelde bijzondere loodswezens zijn bij opgenoemd koninklijk besluit, van 5 Julij jl., tarieven der loodsgelden gevoegd geworden. Het algemeene reglement omtrent dit onderwerp houdt te dien aanzien in, dat de loodsgelden betaald zullen moeten worden overeenkomstig de tarieven, bij de bijzondere reglementen voor ieder loodswezen of haven gearresteerd, of te arresteren, in overeenstemming met den diepgang der schepen; terwijl door de schepen, die in het kanaal een loods innemen; voldaan zal moeten worden het gewone inkomend loodsgeld, vermeerderd met de helft, en daarenboven dertig gulden per schip, hetwelk van zoodanig een loods gebruik maakt.

Te Amsterdam is in de nieuwe Lutersche kerk ll. Dingsdag, onder voorzitting van den Wel Eerw. heer *W. Swart* (in stede van den heer *A. van der Hoeven*, wegens het overlijden zijner echtgenoot daarin verhinderd) in bijzijn van vele hooge genoodigden en eene talrijke schare, de een en vijftigste algemeene vergadering gehouden der *Maatschappij tot Nut van 't Algemeen*, uit welke de bloei der Maatschappij wederom ten duidelijkste bleek, tegen aan het eind van welke onderscheiden gedenkpenningen wegens beantwoordde prijsvragen, of edele daden, werden uitgereikt.

Men meldt ons uit Zwolle, dd. 11 Augustus: Men verneemt dat in eene op heden alhier gehouden bijeenkomst van intekenaren voor de daarstelling eener vaart van Zwolle naar Almelo is besloten, om ter zake van de genoegzame deelneming in het verschaffen der daartoe benoodigde gelden, eene commissie te benoemen van vijf leden ter beraming van al zoodanige maatregelen, als bevorderlijk kunnen wezen tot het volvoeren van het bedoelde plan, en zijn daartoe verkozen de Heeren Mr. *H. van Sonsbeck* en Mr. *P. Bicker Caarten* te Zwolle, Mr. *J. H. Warnaars* en *H. E. Höfkes* te Almelo, en *G. Engels* te Vriezeveen.

De onlangs afgebrande zoogenaamde *Koude Herberg*, niet ver van Arnhem, zal wederom opgebouwd worden.

In de zitting der Belgische kamer van afgevaardigden van den 11, hebben de beraadslagingen over de wet op het hooger onderwijs eenen aanvang genomen. Het eerste artikel der wet, inhoudende, dat er slechts twee universiteiten op kosten van den staat in Belgie zullen bestaan, eene te Gend en eene te Luik, is in die zitting aangenomen, zoodat thans de Leuvensche hoogeschool afgeschaft is, in weerwil der pogingen, welke de heeren *Quirini* en *Rogier* tot derzelver behoud nog aangewend hebben. Laatsgemeemde wilde veeleer de universiteiten van Gend en Luik afschaffen en die van Leuven alleen behouden, voor reden van dat zijn gevoelen zonderling genoeg gevende, dat de oploopen van studenten minder gevaarlijk waren in eene gering bevolkte stad, dan in steden zoo als Gend en Luik.

In de zitting van den volgenden dag zijn, na dat nog door den minister van justitie een ontwerp van wet op de vreemdelingen was voorgesteld, de beraadslagingen over de wet op het hooger onderwijs voortgezet, en de eerste 14 artikels derzelve met eenige geringe wijzigingen aangenomen.

Uit een aan het Britsche parlement voorgelegde statistische opgave blijkt dat het gezamenlijk getal bierbrouwers in Engeland bedraagt 1907 en dat van degenen die het uitsluiten 128,742. Gedurende het jaar van 5 Januarij 1834 tot 5 Januarij 1835 zijn tot de vervaardiging van het bier 28,944,723 schepels moutgarst verbruikt. In Schotland telt men 217 bierbrouwers en 17,599 personen die het uitsluiten; gedurende 5 Januarij 1834 tot 5 Januarij 1835 zijn daar in de bierbrouwerijen 1,139,601 schepels moutgarst geconsumeerd. Ierland heeft 240 bierbrouwers die in het jaar, eindigende 5 Januarij 1835, hebben verbruikt 2,055,326 schepels moutgarst.

Van den 16 Junij tot den 15 Julij, zijn te Keulen en in de nabijheid aangekomen 561 geladen vaartuigen en 133 afgevaren. Onder de eersten waren er 7 van Amsterdam, met 24,162 centenaars, en 6 van Rotterdam, met 22,398 centen, terwijl door de Nederlandsche stoombooten zijn aangebragt 8148 centenaars. Voorbijgevaren: naar Mentz, 3 schepen van Amsterdam, met 11,928 centen., en 3 van Rotterdam, met 10,361 centen., naar Mannheim, 1 van Amsterdam, met 2383 centen., en 3 van Rotterdam, met 9959 centen., naar Frankfort, 2 van Amsterdam, met 6064 centen. en 2 van Rotterdam, met 5851 centen., naar Koblentz, 2 van Amsterdam, met 1369 centen. en 3 van Rotterdam, met 3994 centenaars.

De heer *Godard*, sterrekundige van Weenen, is in dit oogenblik te Parijs. Hij is voornemens om voor het Instituut een nieuw wereldstelsel te verdedigen, gegrond op het stilstaan van de aarde. Volgens hem zoude de zon op niet meer dan 5000 mijlen zich van de aarde bevinden, en geen een geleerde zoude stellig eene perpendiculair van 25,000 mijlen kennen.

De Koning van Oede (Indie) heeft aan den Koning van Engeland een groot aantal aanzienlijke geschenken gezonden, onder welke vooral uitmunten een bed en eene tafel van gedegen goud en twee stoelen van gedegen zilver, alles rijkelijk met beeldwerk versierd. Voorts zijn daarbij twee olifanten, twee Arabische paarden en twee dwergbuffels. De olifanten, mannetje en wijfje, zijn van zeer klein ras en hebben nog, als slechts elf jaar oud zijnde, hunnen vollen wasdom niet bereikt. Zij zijn door Kornaks (menners) vergezeld, in Indie geboren en een Oostersch kostuum, in scharlaken met goud, dragende. De dwergbuffels zijn bijna van de grootte onzer gewone varkens, maar zij zijn fraai en in hunne soort ongemeen. De geschenken, onder welke zich ook zeer fraaije shawls bevinden, worden op eene geldswaarde van 80 000 p. st. begroot.

BUITENLANDSCHE SCHEEPVAART TE HARLINGEN.

Van den 9 tot den 16 Augustus 1835.

Binnengekomen: Den 10 Augustus het tjalkschip *de 2 Gebroeders*, kapt. J. Drewis, van Sunderland; het kofschip *Ida Alida*, kapt. O. J. Woldring, van Larwich. — Den 11 dito het kofschip *de 2 Gebroeders*, kapt. H. J. Zeven, van Larwich. — Den 12 dito het kofschip *de Jonge Jan*, kapt. J. E. Bart, van Oosterisoer; het galjootschip *Johanna*, kapt. J. E. Rehme, van Stettin. — Den 13 dito het kofschip *Cornelia*, kapt. R. A. Oortjes, van Larwich; het schonerschip *Fame*, kapt. W. Barfield, van Londen.

Uitgezeild: Den 10 Augustus de schonerschepen *Orwell*, kapt. R. Cubitt en *Lively*, kapt. S. Finch, beide naar Londen; de kofschepen *de 3 Gezusters*, kapt. P. P. Dijkstra, *de Jonge Hendrik*, kapt. H. M. Pott, beide naar Noorwegen en *de Jonge Simon*, kapt. M. Lovius, naar Liverpool. — Den 11 dito de kofschepen *Ludolf Theodorus*, kapt. J. A. Zijl en *Hendrika*, kapt. T. F. Harding, beide op avontuur, de smakschepen *Zeelust*, kapt. G. H. Kramer, op avontuur en *St. Antorius*, kapt. H. Rieken, naar Noorwegen; het kofschip *Jonge Dirk*, kapt. H. E. Vos, naar Noorwegen; het tjalkschip *de 2 Gebroeders*, kapt. J. W. Santjer, naar

Altona. — Den 12 dito het tjalkschip *Fortuna*, kapt. H. H. Leefoge, naar Hamburg. Den 16 dito het tjalkschip *de Jonge Leeuw*, kapt. K. J. Musch, naar Newcastle; de schoonerschepen *Northam*, kapt. C. Canter en *Flora*, kapt. J. Manning, beide naar Londen.

MENGELWERK.

VRIESLAND, GRONINGEN EN DRENTHE, VOOR DE INVOERING VAN HET CHRISTENDOM.

Eerste Fragment.

Overgenomen uit de *Handleiding tot de Algemeene Geschiedenis der Nederlanden, door Prof.* VISSCHER (*).

Onder Vriesland verstaan wij tegenwoordig het gewest van dien naam, tusschen het Vlie en de Lauwers. Eertijds had deze landstreek een' veel grooteren omvang; bevattende binnen hare palen de provincien Groningen, Drenthe en Overijssel, een groot deel van het Noordelijk Gelderland, Kennemer-, Gooi-, Water-, en West-Vriesland, de nog niet gevormde Zuiderzee daaronder begrepen. Door den Rijn van Gallia Belgica afgescheiden, was de geheele regteroever, van de Schenkenschans af tot aan Katwijk toe, tot Vriesland behoorende, en kwam daarmede aan Germania seconda, immers na dat de zegevierende wapenen van Drusus op de Vriezen hadden getriumfeerd.

Tijdens de Romeinsche overheersching, maakte men reeds eene onderscheiding in de bevolking, en verdeelde haar in mindere, en meerdere, of kleine en groote Vriezen. De eersten grensden aan het eiland der Batavieren, en besloegen een deel van Rijnland, Kennemerland, Waterland en West-Vriesland. De laatsten bewoonden Gooi- en Gelderland, een gedeelte van Overijssel, Groningen, Drenthe en het tegenwoordige Vriesland (1).

Oostwaarts strekten de Vriezen zich tot aan de Eems uit, alwaar zij de Chaucen tot naburen hadden. Met deze landen der Chaucen, stond ons Nederlandsch Vriesland in zeer naauwe betrekking, waaruit zelfs eene soort van bondgenootschap voortvloeide, hetwelk de zeven Zeelanden genoemd werd, en ter behoorlijker tijd zal worden omschreven. Thans bepalen wij ons tot Vriesland van het eerste tijdvak, zijnde Nederland benoorden den Rijn. Alting neemt *Flehi* en *Sincfala* als grenspalen van West-Vriesland. Hij wil voorts, dat *Flehi* het Vlie, en *Sincfala* de Schelde zoude zijn, zoo dat geheel Noord-Nederland als een deel van het oude Vriesland beschouwd wordt, eene stelling zoo overdreven als belagchelijk, en waarvan de ongegrondheid reeds voor lang is bewezen geworden (2).

Oppervlakkig beschouwd, moet Vriesland, door zoo vele kleine rivieren bewaterd, door zoo vele meren en poelen bedekt, zoo laag, en zoo noordelijk gelegen, wel de minste bekoorlijkheid gehad hebben. *Plinius* beschrijft ons de landen der Chaucen als bij uitnemendheid ruw en onvruchtbaar (3). Intusschen leefde er eene wakkere en voortreffelijke bevolking (4). Den toestand onzer Nederlandsch-Vriesche provincien wil *Ubbo Emmius* naar het tafereel van *Plinius* beoordeeld hebben, en voorzeker met eenigen grond (5). Het onbedijkte land, door de zee en de binnenwateren steeds bedreigd, noodzaakte den inwoners, zich op terpen en wieren in veiligheid te stellen; dan deze omstandigheden hadden niets schrikverwekkends voor eene rijvere natie. Zij verschanste zich tegen den vloed, zij verbeterde den grond, zij verhoogde de terpen, zij gaf deze wieren eene meerdere uitgebreidheid, en herschiep de ingenomene streken in de aangenaamste en schoonste landouwen (6). Gelijk Teksel en Vlieland met Noord-Holland verbonden waren, zoo lagen ook Ameland, Schiermonnikoog, Bosch, Rottum en Rotheim aan den vasten wal, slechts hier en daar met kleine vlieten tot afloop van het water doorsneden (7). Die gronden bragten hout voort. Wij weten verder, dat het Baduhenner woud toen in Vriesland gevonden werd; meer dan waarschijnlijk, was het een dier boschrijke oorden, waarin de Germaansche goden gediend werden (8).

Opsterland, eene grietenij in het zuid-oostelijk gedeelte van dit gewest, schijnt vroeg bevolkt en zeer boschrijk geweest te zijn. Ook nu nog brengt dit landschap veel eiken hout op, en wordt de woudkant genoemd (9).

Nog lang na het tijdvak der Romeinen, was de tegenwoordige provincie Vriesland, door een wijden zeeboezem, in twee, bijna gelijke landschappen, in Oost- en Westergoo verdeeld; dit groote meer werd de Middelzee genaamd. De lengte van dezen waterplas was oorspronkelijk van tusschen Ameland en Terschelling tot Sneek; de breedte van Bolsward tot Irnsum, later van Oosterwierum tot Rauwerd, vervolgens van Marssum tot Leeuwarden, eindelijk van Minnertsga tot Hallum; dat is, de Middelzee, grondde van tijd tot tijd aan, door welke opslijking de Ysseltak, die zich bij Nijezijl ontlastte, verstopt raakte, en het File, toen te eng geworden om den grooten toevloed van water, die in het meer Flevo werd uitgestort, alleen af te voeren, zijne oevers overtrad, de landstreek ondermijnde, en door stormen geholpen, een nieuwen zeeboezem deed ontstaan, die men de Zuiderzee noemt, en waarover wij hierboven gehandeld hebben (10).

De wording der Zuiderzee had intusschen de verdere opdroging der Middelzee ten gevolge; want de aarde, door den eenen boezem losgerukt en uitgeworpen, dreef met N. W. winden in den mond van den anderen, en voltooide langzamerhand eene volkomene verandering van ziltig water in vruchtbaar land.

Omstreeks 1350—1400, moeten de kloosters Mariengaarde, Lidlum en Anjum groote landwinning op de Middelzee behaald hebben. Eerst veel later werden deze nieuwe gronden, thans de grietenij het Bildt uitmakende, behoorlijk bedijkt, en alzoo gewaarborgd tegen het woeden der zelfde zee, welke hen had voortgebragt.

Wat de Boorn betreft, deze ontlastte zich, bij de oude Schouw in de Middelzee; immers toen dit binnenwater zich nog tot den Hem- en Groendijk uitstrekte. Na de eerste verlandingen hield de uitwatering ter aangewezene plaatsen op; de Boorn geraakte vervolgens in twee takken verdeeld, en liep, ten westen, door het Sneeker Meer, en ten noorden, door de Murzel en de Grou, in het Zwin, ten einde andermaal eene ontlasting te vinden in dien verkleinden boezem, waaruit de vroegere Middelzee toen nog bestond (11).

Intusschen vielen andere wateren, langs de boorden der tegenwoordige Zuiderzee, in den Oceaan, voornamelijk de Rijn, die door zijne vereeniging met den IJssel langs het tegenwoordige Kampen, Vollenhoven en Kuinre heen liep, en zich van daar in twee takken verdeelde, waarvan de een, Flevus of Vliestroom, west- en noordwaarts, voorbij Stavoren vloeide, het eiland Flevo (denkelijk Breezand) omvatte, en voorts eene uitwatering vond tusschen Vlieland en Terschelling (12).

De andere tak viel, door drie stroomen bij den Lemmer, Takozijl, en Mirns of Laaxum in Vriesland, liep daar, met allerlei spranken, die gedeeltelijk den naam van Rijn behielden, in onderscheidene kleine meeren, en ontlastte zich, door de Wijmers tusschen Sneek en Bolsward, in de Middelzee. Langs dezen weg bepaaldelijk bragt Drusus zijne schepen in de kreken en wadden (*Mare Vadinum*), en toog vervolgens naar de Eems. Tiberius, Varus, en Germanicus moeten dat voorbeeld gevolgd zijn, toen zij op hunne beurt de Oost-Vriezen beoorloogden (13).

Ongetwijfeld hadden er, voor het Romeinsche tijdperk, reeds groote veranderingen plaats gegrepen; doch hetgeen ons daarvan bekend is, rust grootendeels op gissingen, die met elkander in weerspraak zijn, en een begin nemen met den nog altijd twijfelachtigen Cimbrischen vloed (14). Met geringe zekerheid spreekt men vervolgens van twee andere watervloeden, die de gedaante des lands gedurende het eerste tijdvak, zouden gewijzigd hebben. De eerste, waarbij de Zijpe, in Noord-Holland is ingebroken, en Grebbe, eene stad aan het Eimer Zwin (thans nabij het Nieuwe Diep), moet verzonken zijn, brengen eenige schrijvers tot den jare 333 (15). De laatste, waarvan alleen Outhof melding maakt, en die, volgens zijne opgave, aan 600 menschen het leven kostte, zou in 435 geschied zijn (16). Zwaarder overstroomingen teisterden deze provincie in later tijden, en leverden een tafereel op van rampen en ellende, zoo als geen ander gewest die immer gekend heeft. Ofschoon nu de zee, sedert den aanvang onzer geschiedkundige zekerheid, bij herhaling inbrak, en somtijds geheel dezen oord met ondergang bedreigde, schijnt Vriesland evenwel door aanspoeling ontstaan te zijn. Wanneer en hoe, is met geene zekerheid te bepalen; maar de kleigrond, in dit gewest zoo vruchtbaar en voor weilanden zoo bijzonder geschikt, bedekt hier eene zandlaag, welke den grijzen Oceaan zonder eenigen twijfel tot bedding verstrekt heeft (17).

Eene andere merkwaardigheid van Vriesland, Groningen en Drenthe, is het aanwezen van vele veengronden, over wier wording en ouderdom, onderscheidene stellingen gevoerd worden. Eenige geleerden meenen, dat de veengronden de natuurlijke bodem des lands uitmaken, en reeds bij de schepping ontstaan zijn. Anderen houden de veengrond voor het gevolg van den Cimbrischen vloed, die hier en daar wouden neerwierp, en den grond met bladeren, zeegras en andere planten bedekte, zoo dat het een en ander na afloop van het water in die vetachtige stoffe verkeerde, waaruit de turfgrond bestaat. Volgens de nieuwste nasporingen, onderscheidt men vooral lage en hooge veenen. De eerste vindt men boven, en somtijds ook onder den aangeslijkten grond, de laatste liggen op oorspronkelijken bodem, zelfs op heuvels, en zijn meestal toegegroeide poelen en meeren. In het eene geval schijnen plantaardige zelfstandigheden, door de vochtigheid van den grond met den grond zelf in veen veranderd te zijn; in het ander geval, moet de rijkdom van waterplanten, de bedding der meeren vermodderd, en bij voortduring verhoogd hebben, tot dat de kom eindelijk toegegroeid, en in den droogen veengrond herschapen was.

Waar zulke hooge of lagere veenen gevonden worden, groeijen zij nog altijd aan; daar echter waar zij werden verwerkt of weggenomen, daar ook waar geen veen aanwezig was, ontstaat het sedert eeuwen niet meer; ofschoon dezelfde zelfstandigheden, waaraan de turfgrond zijn bestaan verschuldigd is, veelvuldig opschieten, tot verrotting overgaan en den grond verhoogen. Zoo vreemd als dit verschijnsel zoo vreemd zijn ook de verklaringen, waarvan de eene ons naar eene tijdelijke eigenschap van den dampkring, de andere naar den zondvloed verwijst.

(*) Deze *Handleiding*, bij den drukker L. E. BOSCH, te Utrecht, ter perse, wordt bij afleveringen uitgegeven, en kan bij alle boekverkoopers besteld worden.

1. Tacitus *de Morib. Germ. cap.* 34. Over de beteekenis van den volksnaam *Friezen* is men het in lang na niet eens. Ziet Gutberleth voor Gabbema *verh. van Leeuwaarden*, Alting, in voce *Frisii*, en Hettema, in zijn *Iets over de gesch. van Vriesland*, verstaan er door *Frigen*, *Frisschen*, of *vreemde* volkplantingen. Van Rhijn, *Oudheden van Vriesl.* I. 43, denkt, dat hier aan *de Vrijen* moet gedacht worden. Anderen maken er de frisschen, dat is, de *kouden* van. Beter misschien is *friesch* door rand, boord te vertalen, en dan zijn de Vriezen eenvoudiglijk de kustbewoners.
2. Alting, *Not. Germ. Inf.* II. 61, 62, 120. Volgens van Wijn, in de *Bijvoegsels* op het eerste deel van Wagenaar, bladz. 83 en vervolg. is de *Sincfal* niet de Schelde, maar het Zwin, bij Sluis in Vlaanderen. Ypey, in zijn onlangs uitgegeven 2e deel der *gesch. van de Nederl. tale*, bladz. 115 en verv., zoekt die opvatting staande te houden, als bevorderlijk aan de geliefkoosde stelling onzer Vriesche landgenooten, die al de Nederlanden tot aan Vlaanderen toe, onder het oude Vriesland willen begrepen hebben, hetwelk echter door geen Vriesche geschiedschrijvers getuigd wordt. Zie *It aade Friesche Terp.* bladz. 9. 10. Uitg. van van Leeuwen, bladz. 1 en 2. Knoop, bladz. 4 en 5. F. Sjoerds, *Jaarb.* I. 81. F. Sjoerds, *Beschr.* I. 38, 48. Het is waar, er lag een Sincfal in Vlaanderen; maar deze vliet was geenszins de grensscheiding van West-Vriesland, door de lex frisionem *Sincfala* genoemd, en die geen ander dan de Kinhem of de Zaan kan geweest zijn. Het is verder ook waar, dat de Noord-Nederlandsche provincien in enkele staatsstukken, en bij sommige vreemde schrijvers, onder Vriesland begrepen worden; maar nooit anders dan op dezelfde wijze als men ook nu, onder Holland, al de overige gewesten verstaat. Bewijzen voor dit een en ander zouden te veel plaats vorderen in deze aanteekeningen, maar zullen door ons in een opzettelijk vertoog, over de oude grenzen van Vriesland, eerlang worden medegedeeld.
3. Plinius, lib. XVI. cap. 1.
4. Tacitus, *de Morib. Germ.* cap. 35.
5. Ubbo Emmius, *Rer. Fris. Hist.* lib. I. 7. Vergelijk over den ouden toestand de overige Vriesche geschiedschrijvers, ook Arends, *Gesch. van de kusten der Noordzee* I. 172—175.
6. Terpen zijn in Vriesland gedeeltelijk het werk der natuur, gedeeltelijk door menschenhanden opgeworpen. Arends, *Gesch. van de kusten der Noordzee*, I. 161—164.
8. Baduhenner woud zie Alting, *Not. Germ. Inf.* I. 14, 32, en Halma op het woord. Bilderdijk, I. 231, verklaart Baduhenna door *Woud-Venne*; verkeerd, het beteekent offerwoud of offerplaats, zoo als zeer wel is aangetoond bij Ypey en Ackersdijck, *Taalk. aanmerkingen op den Staten Bijbel* II. 151.
9. Over *Opsterland* is eene speciale bron voor handen. Zie hier boven.
10. Over de Zuiderzee zie men hier boven bladz. De heer Scheltema, altijd vol ijver voor de geschiedenis van het vaderland, belooft ons eene geschiedenis der Nederlandsche wateren en stranden, waaraan deze geleerde reeds sedert eenige jaren gearbeid heeft. Over de Middelzee, naar het riviertjen de Boorn, vroeger *Borndiep* of *Burdinum* genoemd, zijn voor eenigen tijd, zeer goede verhandelingen, door de heeren Brouwer, Eekhoff en Peyma, in het licht gekomen. Alting en Halma hadden den loop der Middelzee verkeerd opgegeven. De kaart voor Beka en Heda, en die van Bilderdijk, de allerslechtste welke er nog gemaakt is, maken geheel geene melding van dit merkwaardig meer. Men vindt daarentegen goede teregtwijzing bij Ubbo Emmius, *Hist. Fris.* lib. III.; voorts bij D. Bern. Schotanus à Sterringa in den grooten Frieschen Atlas, bij Chr. Schotanus, in de kaart bij zijne *Beschrijving van Vriesland*, en eindelijk in het kleine maar zeer duidelijke kaartjen achter de zoo evengemelde verhandelingen.
11. Eekhoff in de aangehaalde Verhandeling bl. 56.
12. Eekhoff bladz. 30. Over *Flevo* zie men ook Beyma thoe Kingma, *Geologische opmerkingen*, ook medegedeeld bij van Leeuwen, *gesch. Tafereel van den watervloed in* 1825.
13. Van Leeuwen en Eekhoff zijn ter aangehaalde plaatsen van hetzelfde gevoelen.
14. Over den Kimbrischen vloed zie men hier boven bladz. 3. en 4., inzonderheid de aldaar aangehaalde werken, waarin de meeningen van veel andere vaderlandsche schrijvers zijn ter toetse gebragt, vergelijk tevens Arends, *Nat. Gesch. van de kusten der Noordzee.*
15. Het verhaal van den watervloed in 333, steunt op de kronijk van Dirk Burger van Schoorl, of wel op die van Twisk, een der minst critische van al onze vaderlandsche jaarboeken. Intusschen wil men, dat hunne berigten over de stad Grebbe, door latere nasporingen bevestigd worden. Men zie daarover van Leeuwen, in de aanteekeningen op de *Friesche Terp.* bladz. 335. en *Tafereel van den watervloed* in 1825, in de *Inleiding*.
16. Outhof, *Verhaal van alle watervloeden*, 2e. deel.
17. Dat Vriesland grootendeels door aanslijking ontstond, is ook het gevoelen van Brugmans, in zijne hierboven vermelde Oratie.
18. Zie Guichiardini, *Besch. der Nederl.*, bladz. 160. Foeke Sjoerds, *Besch. van Friesl.* I, 126, schijnt met dat gevoelen overeen te komen. Schotanus, *Besch. van Friesl.* bladz. 10 en 185. Zoo ook Picardt, *Antiq. van Drenthe*, bladz. 36, schrijven daarentegen het ontstaan der veenen aan overstrooming toe. Onder de nieuwste nasporingen in den tekst bedoeld, verstaan wij onderscheidene hoofdstukken in Arends *Nat. Gesch. van de kusten der Noordzee*, eerste deel. Men zie verder den *Tegenw. Staat der Vereen. Nederl.* XXII 196, en XXIII 309; voorts de sp. bronnen hier boven, bladz. 187 opgegeven, en daaronder vooral het werk van Vegilin van Claerbergen.

De Leden der Afdeeling Vriesland, (Maatschappij ter bevordering van de Toonkunst), worden uitgenoodigd, ter bijwoning eener buitengewone Vergadering, op Vrijdag den 21 Augustus 1835, des namiddags ten vier ure, ten huize van *Swildens*, in het Vriesch Koffijhuis, op den Wirdumerdijk te Leeuwarden.

F. F. ROMPEL, *Secretaris.*

⁂ Ondertrouwd:
Nieuwezijl onder Oosthem, den 10 Augustus 1835.
W. J. ZULT, en
T. A. ZIJLSTRA.
Strekkende deze tot kennisgeving aan Familie, Vrienden en Bekenden.

⁂ Getrouwd:
Visvliet, den 14 Augustus 1835.
HERMAN MEIJER, en
S. H. BOERSMA.
Strekkende deze tot kennisgeving aan Familie, Vrienden en Bekenden. De Affaire continueert onder de gewone firma van Wed. K. E. SIKKEMA.

⁂ Getrouwd:
Leeuwarden, den 17 Augustus 1835.
T. IJNSES KINGMA, en
G. C. VAN OOTMARSUM.

⁂ Den 6 Augustus 1835, verloste zeer voorspoedig van eenen ZOON, EKE LAND, geliefde Echtgenoot van
J. KRAMER,
Goud en Zilversmid bij de Waag te Dockum.

⁂ Heden avond werd mijne geliefde Echtgenoot, TEÆKJE VAN LON, zeer voorspoedig verlost van eenen welgeschapen ZOON.
J. v. D. WIELEN.
Leeuwarden, den 10 Augustus 1835.
Dit berigt strekke tot kennisgeving aan Familie en Vrienden.

⁂ Heden verloste zeer voorspoedig van eenen welgeschapen ZOON, MARIJKE R. LAMMENGA, Echtgenoot van
M. H. MERKELBACH.
Harlingen, den 11 Augustus 1835.
Familie, Vrienden en Bekenden zoo binnen als buiten de Stad, gelieven deze voor bijzondere kennisgeving aan te nemen.

ZWAAGWESTEINDE, den 11 Augustus 1835. Heden avond beviel van eene welgeschapene DOCHTER, T. KEIZER, geliefde Echtgenoot van
W. C. VAN DER ZWAAG.
Familie en Vrienden gelieven deze voor bijzondere kennisgeving aan te nemen.

⁂ Heden verloste voorspoedig van eene welgeschapene DOCHTER, AMARENTIA SUSANNA CANNEGIETER, veelgeliefde Echtgenoot van
Huizum, den 12 Augustus 1835.
Mr. C. WIERSMA.

WIRDUM, den 12 Augustus 1835. Heden verloste zeer voorspoedig van eenen welgeschapen ZOON, G. SEVENSTER, geliefde Echtgenoot van
TH. BEEKHUIS.

⁂ Heden verloste van eene DOCHTER, T. BLAUW, Echtgenoot van
Dockum, den 13 Augustus 1835.
H. IJ. GATSONIDES.

, Heden morgen ruim 5 ure overleed in den ouderdom van vijf en zeventig jaren, onze hartelijk geliefde Moeder en Grootmoeder CELSCHE CORNELIS VAN DER WOUDE, Weduwe JACOB DIRKS. Een toenemend verval van krachten maakte een einde aan haar voor ons zoo nuttig en werkzaam leven.

Diep treft ons dit verlies, doch wij hopen te berusten in den wil der Goddelijke Voorzienigheid.

D. DIRKS, Jz.,
uit aller naam.

Franeker, den 7 Augustus 1835.

, Heden avond overleed in den ouderdom van bijna 51 jaren, onze waarde Broeder en Behuwdbroeder, de Wel Eerw. Heer JAN VAN DER BOOGH BLEEKER, voorheen Predikant bij de Doopsgezinde Gemeente te Stavoren.

Sneek,
den 8 Augustus 1835.

M. W. BLEEKER.
Uit aller naam.

Men gelieve deze algemeene, tevens als bijzondere bekendmaking aan te nemen.

, Werd ik op den 28 der vorige maand verblijd, door de bevalling mijner geliefde Echtgenoot ANTJE FOEKES VAN BERG; heden veranderde die vreugde in de bitterste droefheid, daar de dood haar van mijne zijde wegrukte.

In den bloeijenden ouderdom van nog geene 30 jaren, waarvan 9 jaren onze genoegelijkste Echtvereeniging was, staar ik haar met mijne twee nog zoo jonge Lievelingen na, doch haar eenmaal in den Hemel weder te zien, is mijne zalige hoop.

Sneek, den 11 Augustus 1835.

W. WALSTRA.

, Heden overleed aan een langzaam verval van krachten, onze waarde Vader en Behuwdvader, CLAAS IJSENBEEK, in den ouderdom van ruim 83 jaren.

Harlingen,
den 12 Augustus 1835.

N. IJSENBEEK.
Uit aller naam.

Strekkende deze tevens tot bijzondere kennisgeving aan Familie en Bekenden.

Staat van de Middelprijzen der Granen en andere Objecten, welke in de eerste helft der maand Augustus 1835, ter Markt der Stad Leeuwarden zijn verkocht, volgens Nederlandsche maat en gewigt, zonder eenige belasting:

Tarwe, Witte......	f 4 : 80	de Mudde.	Vleesch,	Koe.....	- 0 : 24	het Pond.
Rogge, ...	- 4 : 55	———		Kalfs.....	- 0 : 20	———
Gerst, vroege......	- 3 : 20	———		Schapen .	- 0 : 17½	———
Boekweit, ...	- 3 : 90	———	Varkens-vleesch,	Versch. .	- 0 : 24	———
Haver, ...	- 2 : 50	———		Gerookt..	- 0 : 37½	———
Boter, ...	f 0 : 52	het Pond.	Aardappelen, Vroege		- 2 : 50	de Mudde.
			Zaad, Kool.........		- 11 : 70	———

Accordeert met het Register der Middelprijzen, den 15 Augustus 1835.

De Burgemeester, THIJS FEENSTRA.

De Prijs der BOTER te Leeuwarden, den 14 Augustus 1835, f 22 : 50 à f 23 : 50. GROVE KAAS f 11 à 13.

De In- en Uitlandsche ROGGE en TARWE was dienzelfden dag: Rogge f 141 : 00. het Last. — Tarwe f 5 : 83 de Mudde.

PRIJSCOURANT DER EFFECTEN.

AMSTERDAM, DEN 15 AUGUSTUS 1835.

NEDERLANDEN.				Gebl.
Werkel. Schuld.....	2½ pct.	54¾	54 13/16	54 13/16
Dito dito..........	5 „	101⅝	101 11/16	101 11/16
Uitgestelde Schuld ...				
Kansbiljetten van dito.	f	24 5/16	24⅜	24 5/16
Amort. Sijndicaat ..	4½ pct.	93 9/16	93⅝	93⅝
Dito dito	3½ „			
Schatkistbiljetten....	4 „			
Handel-Maatsch. ...	4½ „	108⅜		
Nieuwe dito.......	4½ „			
FRANKRIJK.				
Ins. Grb. p. 22 Junij	3 pct.			
ENGELAND.				
Ins. Grb. p. 13 Mei	3 pct.			
SPANJE.				
Perp. R. Emissie Am.	5 pct.	36⅛	36¼	36⅛
Dito dito à f 1000 .	3 „	23⅜		
Fransche Uitgestelde..		15⅝	15 11/16	15 11/16
Cortes Bons te Lond.	5 „	33¾	33⅞	33¾
Engelsche Uitgestelde				
PORTUGAL.				
Oblig. te Londen....	5 „			
Dito dito..........	3 „			
NAPELS.				
Certfic. bij *L. & B* ..	5 „			
Dito bij *Falconn. & C.*	5 „	92¼		
Leen. te L. bij Roths	5 „			

RUSLAND.			Geb.
Obl. H. 1798 en 1816	5 pct.	103⅞	
Obl. *Hope* 1828 en 29	5 „	103¼	
Cert. dito 1831 en 33	5 „	99⅝	99¾
Obl. te Londen...	5 „		
Cert. te Hamburg.	5 „		
Inschrijving in Assig.	6 „	69	
Certificaten van dito	6 „	69¼	69¾
POLEN.			
Aand. met Lot. fl. 100.	f		
PRUISSEN.			
Aand. met Lot. R. 50	f	105¼	
Neg. Londen 1830	4 pct.		
OOSTENRIJK.			
Aand. met Lot. f 100	f		
Dito dito f 250.	4 pct.	-	
Metalliek	5 pct.	99¼	
Dito te Lond. gen..	5 „		
Dito	2½ „		
W.-Bank bij *Goll & C*	5 „		
Dito	4 „		
Cert. Stadsb. bij dito	2½ „		
Ween Bank-Actien.	3 „		
Nieuwe Ween. Aand.	f		
DENEMARKEN.			
Negot. te Londen.	3 pct.		
Russ. Fr. Aand. 500 fr.	f		

Columb. 2de leening van 100 £ 25¼, ⅜; van 250 £ 23⅞, 13/16; Onbep. Coup. f 5 11/16. — Peru 6 pCt. van 100 £ 20½. — Cortes van 510 £ 33¾, ⅞; Coup. 20¾.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS DER STAD LEEUWARDEN, gedenken in het openbaar, aan den minstaannemenden, te besteden:

Het UITDIEPEN van ongeveer negen honderd en twintig ellen Vaart, loopende van de Brug, nevens den Opgang van de Nieuwe Buren, tot aan de Waterpoort bij de Oudehoof, en van de Langepijp, tot nabij het gewezen Schoenmakersperk alhier, en zulks *in vier perceelen.*

Die hieraan gading maakt, kome op *Zaturdag den 29 Augustus e. k.*, des voormiddags te *elf* ure, ten Raadhuize dezer Stad, alwaar, van den 20 dezer tot aan den dag der Aanbesteding toe, de Conditien der Aanbesteding voor de belanghebbenden, ter lezing zullen liggen.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,
S. SALVERDA.

Leeuwarden,
den 17 Augustus 1835.

Ter ordonnantie van dezelven,
M. S. DE WAL.

GRIETMAN EN ASSESSOREN VAN TIETJERKSTERADEEL, roepen op alle Gereformeerde Floreenpligtige Stemgeregtigde Ingezetenen van de respective dorpen dezer Grietenij, om in hunne Dorpskerken (ieder in de zijne) te compareren, te weten:

Op *Woensdag* den 19 Augustus 1835, die van Oudkerk des morgens 9 uur, Oenkerk 11 uur, Wijns des namiddags 1 uur, en die van Giekerk 3 uur.

Op *Donderdag* den 20 dito, die van Suawoude, des morgens 9 uur, Tietjerk 11 uur, Rijperkerk des namiddags 2 uur, en Hardegarijp 4 uur.

Op *Zaturdag* den 22 dito, die van Oostermeer des morgens 9 uur, Eestrum 11 uur, en die van Bergum des namiddags 4 uur.

En op *Dingsdag* den 25 dito, die van Eernewoude des morgens 9 uur, Garijp des middags 12 uur, en die van Suameer des namiddags 2 uur.

Ten einde nader op te nemen de Kerkerekening over 1834; de door Kerkvoogden reeds geformeerde Begrooting over 1836 met of zonder verandering vast te stellen; die van Oenkerk en Wijns tevens ter beraming van het ontwerp van Omslag over de Floreenen; en voorts te procederen tot stemming van een nieuwen, in plaats van den met den 1 Januarij 1836 afgaanden Kerkvoogd; alsmede tot vervulling van de tusschentijds ontstane vacatures, als: te Oenkerk in plaats van den overledenen Kerkvoogd *Jan Meinderts Dadema*, te Giekerk in plaats van *Teunes Willems de Vries*, te Eestrum in plaats van *Wijtze Pieters Meerstra*, en te Oostermeer in plaats van *Andries Jacobs van der Slee*, die allen hun ontslag verlangen.

GRIETMAN EN ASSESSOREN VAN GAASTERLAND, maken bekend:

1°. Dat op Donderdag den 20 Augustus 1835, de gewone jaarlijksche *WILDEMARKT* invalt.

2°. Dat op den 22 Augustus 1835, in de nabijheid van Balk, met consent van het Bestuur, zal worden Verharddraafd, (zoo een genoegzaam getal Paarden, tot genoegen van Keurmeesters, wordt aangeboden, op dien dag des morgens ten elf ure, ten huize van den Logementhouder *Johannes Annes Schaafsma*): *Een stuk fraai gewerkt ZILVER* of *TACHTIG GULDEN*, ter keuze van den winner.

Balk,
den 12 Augustus 1835.

Grietman en Assessoren voornoemd,
T. D. ALBADA.
Ter ordonnantie van dezelven,
W. J. HEMSING.

GRIETMAN EN ASSESSOREN VAN BARRADEEL, convoceren door deze, ten verzoeke der hierbij betrokken Kerkvoogden, de Hervormde Floreenpligtigen van den dorpe *Minnertsga*, tegen Zaturdag den 29 dezer maand, des voormiddags ten elf ure, in de Kerk aldaar, ten einde nader met Kerkvoogden te delibereren, over, en finaal vast te stellen, de begrooting der Kerkelijke Administratie van dien dorpe, voor het jaar 1836, alsmede ter beraming van een ontwerp van den Omslag over de florenen der Hervormden van hetzelfde Dorp, welke in de Vergadering van Kerkvoogden en Floreenpligtigen van den 14 dezer, ter bestrijding der uitgaven op de gedachte begrooting voorgedragen, geoordeeld is, noodig te zullen zijn.

Sexbierum,
den 15 Augustus 1835.

Grietman en Assessoren voornoemd,
SIXMA VAN HEEMSTRA.
Ter ordonnantie van dezelven,
E. J. ALTA.

HET DIJKSBESTUUR van *Wonseradeels Zuider Zeedijken*, zal, op Woensdag den 19 Augustus 1835, precies des morgens ten 9 ure, aan den Zeedijk, te beginnen bij de Dontabuursterbrug onder Ferwoude, bij boelgoed presenteren te verkoopen:

Eene aanzienlijke partij oude GREENEN PALEN, in perceelen, van onderscheidene lengte, van 2 tot 6 palmen.

Namens het Dijksbestuur,
De Secretaris, C. BINKES.

Men presenteert bij besloten briefjes aan te besteden:

Het BOUWEN eener *STELPHUIZINGE* onder Huizum, volgens Bestek en Conditien, welke aanstaanden Donderdag den 20 dezer ter lezing zullen liggen bij de Weduwe ELZINGA, buiten de Wirdumerpoort.

De briefjes moeten uiterlijk Maandag den 24 dezer, ten huize van G. K. PLEKKER, op de Vleeschmarkt te Leeuwarden, ingezonden worden.

DE GECOMMITTEERDEN van den *Joussens Polder* onder den dorpe *Cornjum* en *Britsum*, verzoeken de Ingelanden, om te vergaderen den vier en twintigsten Augustus aanstaande, des voormiddags ten tien ure, in de herberg de Bontekoe te Jelsum, ten einde rekening te aanhooren, en te besluiten op hetgeen alsdan zal voorgesteld worden, en in het bijzonder over het Slatten der waterlossing de Joussen; zullende de afwezig blijvende, geacht worden toe te stemmen, in hetgeen de aanwezigen zullen ter vergadering besluiten.

Conversie der Spaansche Fondsen.

De ondergeteekende adverteert bij deze, dat de Conversie voor *alle* SPAANSCHE FONDSEN opengesteld is, en hij zich bij voortduring belast zoodanige Conversie te bevorderen; kunnende men zich tot verdere inlichtingen ten zijnen Kantore vervoegen.

M. I. DUPARC.

Leeuwarden, den 10 Augustus 1835.

LEES HIER.

Bij J. H. LEHMANN, bij de Brol te Leeuwarden, alwaar in de afgeloopene 165ste Loterij gevallen is een gedeelte van den kapitalen prijs van f 25000, alsmede onderscheidene prijzen van f 1000, f 400 enz., enz., — zijn voor de aanstaande 166ste Loterij, waarin getrokken worden 11500 Prijzen en 47 Premien, en waarvan de eerste Klasse begint te trekken op Maandag den 14 September aanstaande, HEELE en GEDEELTEN van LOTEN, in Huur en Koop voor de eerste Klasse, en doorgefourneerd voor alle Klassen, tot Prijscourant te bekomen.

Bij denzelven wordt mede GROOT KONTRABOEK gehouden.

LEES HIER.

Bij A. en S. A. MARKUS, Debitanten in de Koninklijke Nederlandsche Loterij te Dockum, bij wien in de afgeloopene 165ste Loterij, onderscheidene Prijzen zijn gevallen, zijn voor de aanstaande 166ste Loterij wederom Heele, Halve en Gedeelten van LOTEN, tot Prijscourant te bekomen; bevelende zich ten vriendelijkste aan.

NB Bovengemelden hebben mede ook hun Intrek te Leeuwarden, ten huize van *M. S. Koopman*, op den hoek van de Belkumermarkt, en zijn mede aldaar ook LOTEN te bekomen, en wordt accuraat Contraboek gehouden.

GLASWERK IN MINIATUUR.

Op Vrijdag den 21 Augustus 1835 zal de *zekere sluiting* plaats hebben van de Tentoonstelling der Werkzaamheden in Kunstmatige Glaswerken, in het Logement *de Valk* te Leeuwarden.

TH. FINN, uit *Londen.*

Hardzeilpartij te Sneek.

Eenige Liefhebbers van Zeilen te Sneek, gedenken, aldaar te laten Verhardzeilen, op Woensdag den 19 Augustus 1835, des namiddags precies ten half twee ure: Drie zeer fraaije prijzen, als: 1°. *Eene fraaije en net bewerkte ZILVEREN ZAKTABAKSDOOS*, door alle Schepen zonder onderscheid van 8 el 207 streep en daar boven. 2°. *Eene uitmuntende VLAG en WIMPEL met VLAGGESTOK*, door Jagten en Booten van 5 el en 660 streep tot 7 el en 217 streep; en 3°. *Eene VLAG en WIMPEL met VLAGGESTOK*, door Jagten en Booten van 5 el en 377 streep en daar beneden.

De inteekening zal plaats hebben ten huize van den Kastelein G. DE RUITER, buiten de Oosterpoort te Sneek, op gemelden dag, des voormiddags ten elf ure.

BILJARTPARTIJ.

Met consent van het Edel Achtbaar Bestuur der stad Sneek, gedenkt de Kastelein P. VAN MEURS, aldaar, ten zijnen huize, buiten het Hoogënd, op aanstaanden Donderdag den 20 Augustus, des namiddags ten 3 ure te beginnen, te laten Verbiljarten: *Eene ZILVEREN ZAK-TABAKSDOOS* tot prijs. De *PREMIE nader te bepalen.* Degenen die naar den prijs en premie willen dingen, gelieven zich des voormiddags tusschen 11 en 1 ure, ten gemelden huize aan te geven.

KEGELPARTIJ,
op den 26 dezer,

Om *eene fraaije ZILVEREN TABAKSDOOS* tot prijs, en *eene nader te bepalen PREMIE*; waartoe alle Liefhebbers zoo binnen als buiten de stad Sneek, worden uitgenoodigd; zullende de inschrijving plaats hebben op gemelden dag, des middags ten twaalf ure.

Met consent van den Edel Achtbaren Heer Burgemeester der stad Sneek, gedenkt de Kastelein G. DE RUITER en eenige Liefhebbers aldaar, op Zaturdag den 22 Augustus e. k., door Paarden zonder onderscheid te laten Vergaloperen, en aan den winner vrij te vereeren: *Eene fraaije ZILVEREN TABAKSDOOS.* Alle Paarden zullen worden toegelaten die tot genoegen der Keurmeesters zijn, en niet in galop hier eerder een prijs gewonnen hebben. De keuring der Paarden zal plaats hebben des voormiddags ten elf ure van dien dag, ten huize van bovengenoemden Kastelein, en het Rijden zal ten 2 ure beginnen.

Harddraverij met Paard en Chais.

Na bekomene toestemming gedenkt de Kastelein O. K. SIETSMA met eenige liefhebbers te Bozum, ter gelegenheid der verjaring van Z. M. onzen geëerbiedigden Koning, en dus Maandag den 24 Augustus e. k., met Paard en Chais te laten Verharddraven en vrij te vereeren: *Eene fraaije ZILVEREN ZAK-TABAKSDOOS.* Alle Paarden, tot genoegen der Keurmeesters zijnde, en niets, van Stadswege aangeboden, noch te Bozum iets hebben gewonnen, zullen tot deze draverij worden toegelaten.

Voorts is bovengenoemde Kastelein voornemens, om in den namiddag van Dingsdag daaropvolgende: *Eenen ZILVEREN LEPEL* tot Prijs, en *eene DITO UITPLUIZER* als Premie, te laten Verhardloopen, door Manspersonen, welke met deze vlugheid nog niets hebben gewonnen.

)o( )o( )o(Men verlangt zoo spoedig mogelijk eene bekwame KEUKENMEID, van goede getuigschriften voorzien.

E. KINGMA, IJz.,
Logement de Wijnberg te Leeuwarden.

***** Bij R. J. SCHIERBEEK, te *Groningen*, is gedrukt, en voor *Vriesland* bij L. SCHIERBEEK, te *Leeuwarden*, te bekomen:

ADRES AAN DE ALGEMEENE SYNODE DER NEDERL. HERV. KERK VAN 1835, aangeboden door eenige PREDIKANTEN, benevens het daarop ontvangen ANTWOORD dier HOOGE KERKVERGADERING. à 20 Centen.

***** Bij BROESE & COMP., te *Breda*, is uitgegeven en is bij hunne Correspondenten in Vriesland alom verkrijgbaar gesteld:

DE HALLEYSCHE KOMEET EN HARE WEDERKOMST IN 1835. of 1) *De geschiedenis der Komeet*; 2) *derzelver oorsprong, gedaante en invloed*; 3) *het bepalen van de elementen der loopbaan eener Komeet. en bijzonder die van Halley uit de waarnemingen*; gevolgd van eene EPHEMERIDE, berekend door den Heer A. BOUVARD, Lid van het Fransche Instituut en van het Bureau der lengten; naar het Fransch van G. DE PONTECOULANT, Lid van de Koninklijke Maatschappij van Londen, en van de Akademie der Wetenschappen te Berlijn. *Met eene Kaart van de loopbaan der Komeet.* Prijs 80 cents.

Omtrent het doel, dat de Schrijver zich met het vervaardigen van dit werkje voorstelde, laat hij zich onder anderen volgenderwijze uit:

„ Deze beknopte beschrijving is bijzonder voor lieden van de wereld geschikt, die aan de studie der natuurkundige wetenschappen slechts weinige oogenblikken kunnen wijden. Door de indrukken, welke deze Komeet bij hare onderscheidene verschijningen verwekt, te herinneren, door aan te toonen, van welk nut zij tegenwoordig voor de sterrekunde kan zijn, door de ophelderingen, welke zij ten aanzien van verscheidene nog twijfelachtige punten des wereld stelsels zal geven, door eindelijk, zoo veel zulks zonder bijstand der analyse mogelijk was, te leeren kennen, hoe men er toe gekomen is, om den terugkeer eener ster te bepalen, welke gedurende vijf en zeventig jaar buiten bereik van ons oog is, heb ik voor een oogenblik de nieuwsgierigheid pogen op te wekken, ten voordeele van de wetenschappelijke kundigheden, welke thans met te veel onverschilligheid misschien door het Publiek behandeld worden."

TER LEEUWARDER COURANT-DRUKKERIJ.